

2010. aasta põhikooli ühiskonnaõpetuse lõpueksami tulemuste lühikokkuvõte Hella Mõttus

Põhikooli lõpueksam ühiskonnaõpetuses toimus 16. juunil 2010. aastal, töö kirjutamiseks oli aega 2,5 tundi. Eksamil võisid eksaminandid kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust.

Eksamitöö eest oli võimalik saada 75 punkti.

Eksamitöö hindamine toimus koolis.

1. Eksami eesmärk

Haridus- ja teadusministri määruse nr 59 „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise, koostamise, läbiviimise ja hindamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord” (vastu võetud 17. septembril 2010. a) §7 lõige 1 sätestab põhikooli lõpueksamite eesmärgid:

1. hinnata riiklikes õppekavades määratletud õpitulemuste saavutatust eksamiainetes;
2. saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
3. suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
4. siduda järjestikuseid haridusastmeid ja –tasemeid.

2. Eksamitöö ülesehitus

Eksamitöö koosnes neljast teemavaldkonnast (inimene ja ühiskond, demokraatlik valitsemine, inimõigused ja demokraatia, majandus ja tööturg) ja arvamusoost. Iga valdkond sisaldas erineva arvu ülesandeid. Ülesannete koostamisel oli järgitud ühiskonnaõpetuse riiklikus ainekavas olevaid põhi- ja läbivaid teemasid.

Õpilaste teadmiste ja oskuste kontrollimiseks kasutati eksamitöös eritüübilisi ja erineva raskusastmega ülesandeid: teabe tõlkimine teise vormi, töö allikmaterjalidega sh põhiseadusega, informatsiooni, mõistete grupeerimine, kaardi tundmine, valikvastustega ülesanne, järjestamine, avatud küsimusega ülesanne, lünkteksti täitmine, väitega nõustumine või mittenõustumine, allikate põhjal vastamine ja oma seisukoha kujundamine, situatsioonil põhinev ülesanne, probleemküsimuse avamine (arvamuslugu).

Eksamitöö võimaldas kontrollida õpilaste teadmisi, aga ka teadmiste rakendamise oskust, samuti õpilaste võimet näha seoseid, võrrelda, teha järeldusi, otsustada.

3. Arvandmeid

Järgnev lühianalüüs on tehtud eksamikeskusesse saadetud valimi alusel. Valimis oli 1210 tööd.

Tähised: N - eksaminandide arv, N(%) - eksaminandide arv protsentides, st hälve - standardhälve, keskmine - aritmeetiline keskmine, min - minimaalne tulemus ja max -

maksimaalne tulemus. **Mediaan** – statistiline keskmine, mis jaotab eksaminandid kaheks võrdseks rühmaks, pooltel eksaminandidest on tulemus alla, pooltel üle mediaani. Mediaan on aritmeetilise keskmisega võrreldes vähem mõjutatud üksikutest eriti tugevatest või nõrkadest tulemustest.

3.1. Eksamitulemused aastatel 2006-2010 (valimi järgi)

Tabel 1.

	2006	2007	2008	2009	2010
Töö kirjutajaid (valim)	1086	999	985	1058	1210
Keskmine tulemus %	73.11	77.18	70.76	74.41	71,09
Keskmine tulemus punktides	54.83	57.9	53.07	55.81	53.32
Mediaan	56	59	54	57	54
Standarthälve	10.22	9.6	10.54	9.47	10.94
Minimaalne tulemus punktides	0	11	16	20	21
Maksimaalne tulemus punktides	74 (oligi 74 p, kuna tegemist oli sisestusveaga)	75	75	74	74
Edukus % (hinded „3“, „4“, „5“)	98.34	99.2	97.5	98.5	98.0
Kvaliteet % (hinded „4“, „5“)	63.8	74.97	55.8	68.1	56.8
Eksami keskmine hinne	3.72	3.92	3.64	3.78	3.67
Aastahinde keskmine	3.89	3.86	3.81	3.86	3.84

Ühiskonnaõpetust kooli lõpueksamiks valivate õpilaste arv on aasta-aastalt kasvanud. Neljandat korda sooritasid lõpueksami ühiskonnaõpetuses vene õppekeelega koolide õpilased.

3.2. Ülesannete jõukohasus (õppekeel, poisid/tüdrukud, linna- ja maakoolid)

Tabel 2. Näitajad õppekeele järgi

Eesti keeles eksamitöö sooritanute keskmine tulemus oli kõrgem vene keeles sooritanute keskmisest. Väiksem punktide arv vene õppekeelega koolis oli 21, eesti õppekeelega koolis

26. Kõrgeim punktisumma oli nii eesti kui ka vene õppekeele puhul 74. Valimisse ei sattunud ühtegi õpilast, kes oleks töö sooritanud maksimumpunktidele (75).

	N	N (%)	Keskmine	Min	Mediaan	Max	St hälve
Eesti	702	58.02	55.08	26	56	74	10.22
Vene	508	41.98	50.90	21	52	74	11.44
Kokku	1210	100.00	53.32	21	54	74	10.94

Tabel 3. Näitajad asukoha järgi

	N	N (%)	Keskm	Min	Mediaan	Max	St hälve
Maakonnakeskus	139	11.49	55.75	31	57	74	10.99
Suurlinn	550	45.45	51.78	25	53	73	11.03
Teeninduspiirkonnata koolid	27	2.23	59.93	49	61	72	7.38
Valla- ja väikelinnakoolid	448	37.02	54.38	21	55	74	10.70
Õhtukoolid	46	3.80	50.22	28	50	70	9.87
Kokku	1210	100.00	53.32	21	54	74	10.94

Keskmisest madalama tulemuse said õhtukoolide ja suurlinna koolide lõpetajad.

Tabel 4. Näitajad kooli tüübi järgi

	N	N(%)	Keskm	Min	Mediaan	Max	St hälve
	27	2.23	58.22	45	59	74	7.88
Gümnaasium, mille juures on põhikooli klasse	45	3.72	54.89	34	55	71	10.51
Lasteaed-põhikool	22	1.82	54.00	34	55	73	9.60
Põhikool	246	20.33	54.35	27	55	74	10.01
Põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena	870	71.90	52.78	21	53	74	11.28
Kokku	1210	100.00	53.32	21	54	74	10.94

Valimi järgi on keskmine madalam gümnaasiumis, mille juures on põhikooli klasse. Antud koolitüübi puhul oli ka eksaminandide arv kõige suurem.

Tabel 5. Näitajad soo järgi

	N	N (%)	Keskmine	Min	Max	St hälve
Poiss	670	55.37	51.78	21	74	10.91
Tüdruk	540	44.63	55.24	25	74	10.68
Kokku	1210	100.00	53.32	21	74	10.94

Valimis oli poisse tütarlastest rohkem, traditsiooniliselt on aga tütarlaste eksamitöö sooritatuse keskmine kõrgem.

Tabel 6. Arvamusloo valikud

Teema	Poiss	Tüdruk	Eesti	Vene
Haritud inimene saab elus hakkama	259	227	233	253
Aus poliitika on tänapäeval võimalik	38	26	30	34
Avatud maailm	342	278	430	190

Kõige rohkem kirjutati kolmandal teemal (620), siis esimesel (486) ja kõige vähem teisel teemal (64). Kaks eksaminandi loobusid arvamusloo kirjutamisest. Teist teemat valisid vähe nii eesti kui ka vene õpilased, kes aga valisid, need oskasid õigesti kasutada etteantud mõisteid.

3.3. Eksamitöö teemavaldkondade lahendatus

Tabel 7.

	IÜ	DV	ID	MT	Arvamuslugu
Keskmine	9.64	13.81	10.66	15.56	3.65
Keskmine tulemus %	80.33	76.72	66.62	67.65	60.83
Minimaalne tulemus punktides	4.00	4.00	1.00	3.00	0.00
Maksimaalne tulemus punktides	12.00	18.00	16.00	23.00	6.00

IÜ – inimene ja ühiskond

DV – demokratlik valitsemine

ID – inimõigused ja demokraatia

MT – majandus ja tööturg

Võttes arvesse õppurite aastahindeid, vastasid eksaminandid oma võimete kohaselt. Üldiselt vastati kõikidele küsimustele hästi. Halvemini lahendati ülesanded, mis eeldasid mõistete tundmist: teemavaldkonna - *Inimõigused ja demokraatia* – esimene ülesanne (keskmine lahendatus 51%) ja – *Majandus ja tööturg* – viies ülesanne (50.00%). Hästi tunti ühiskonnaelu valdkondi (keskmine – 90.33), demokraatlikule riigile iseloomulikke tunnuseid (keskmine – 85.60%), inimese põhiõigusi (keskmine – 85.50%), säästvat arengut (keskmine – 84.80%, karikatuuri põhjal vastamine). Aasta-aastalt paraneb Eesti kaardi tundmine. Eksamitöös pidi eksaminand oskama korraka kasutada nii tabeli andmeid kui ka kaarti. Teemavaldkonna – *Majandus ja tööturg* – kuues ülesanne tutvustas õppureile *Õiglase kaubanduse* kaubamärki. Õppurid leidsid tekstist vajaliku informatsiooni ja said ka ise juurde uut teadmist.

3.4. Teemavaldkonna lahendus (tulemus protsentides) soo järgi

Tabel 8.

Teema	Min % (P)	Keskm % (P)	Min % (T)	Keskm % (T)
IÜ	33.33	78.67	33.33	82.42
DV	22.22	75.28	22.22	78.56
ID	12.50	64.12	11.16	69.75
MT	13.04	66.13	17.39	69.48

P – poisid, T – tüdrukud

Tütarlaste tulemused olid poiste omast keskmiselt kõrgemad. Ühtlaselt hästi teadsid mõlema soo esindajad ühiskonnaelu valdkondi. Halvasti teadsid nii tütarlapsed kui ka noormehed mõisteid.

3.5. Teemade lahendus (tulemus protsentides) keele järgi

Tabel 9.

Teema	Min % (E)	Keskm % (E)	Min % (V)	Keskm % (V)
IÜ	33.33	82.00	33.33	78.08
DV	22.22	76.83	27.78	76.61
ID	12.50	69.62	6.25	62.50
MT	30.43	71.52	13.04	62.30

E – eesti, V - vene

Demokraatliku valitsemise teemat tundsid nii eesti kui ka vene õpilased suhteliselt hästi. Inimõigusi ja majandusküsimusi teadsid vene õppekeelega koolide eksaminandid halvemini.

4. Eksamitöö tulemuste võrdlus aastahindega (ignoreeritud on kirjeid, kus aastahinded puudusid)

4.1. Hinnete võrdlus soo järgi

Tabel 10.

	N	Aastahinnete keskmine	Töö keskmine
Poiss	670	3.69	3.58
Tüdruk	540	4.03	3.78
Kokku	1210	3.84	3.67

4.2. Hinnete võrdlus õppekeele järgi

Tabel 11.

	N	Aastahinnete keskmine	Töö keskmine
--	---	-----------------------	--------------

Eesti	702	3.84	3.74
Vene	508	3.83	3.56
Kokku	1210	3.84	3.67

Korrelatsioon aastahinnete keskmise ja eksamitöö hinde vahel: 0.58.

4.3. Edukus ja kvaliteet

4.3.1. Edukuse ja kvaliteedi näitajad soo järgi

Tabel 12.

	N	Edukus	Kvaliteet	Edukus (%)	Kvaliteet(%)
Poisid	670	654	343	97.6	51.2
Tüdrukud	540	532	344	98.5	63.7
Kokku	1210	1186	687	98.0	56.8

Statistika lubab aimata, et traditsiooniliselt on tütarlapsed hoolikamad õppijad.

4.3.2. Edukuse ja kvaliteedi näitajad õppekeele järgi

Tabel 13.

	N	Edukus	Kvaliteet	Edukus (%)	Kvaliteet(%)
Eesti	702	694	439	98.9	62.5
Vene	508	492	248	96.9	48.8
Kokku	1210	1186	687	98.0	56.8

Õppekeele järgi on nii eesti kui ka vene õppekeelega eksaminandide edukus kõrge, st, et eksamitöö oli enamusele jõukohane. Kvaliteeditilt on eesti õppekeelega eksaminandid 13,7% võrra edukamad vene õppekeelega eksaminandidest.

4.3.3. Edukuse ja kvaliteedi näitajad asukoha järgi

	N	Edukus	Kvaliteet
Maakonnakeskus	139	138 (99.3%)	90 (64.7%)
Suurlinn	550	536 (97.5%)	283 (51.5%)
Teeninduspiirkonnata koolid	27	27 (100.0%)	20 (74.1%)
Valla- ja väikelinnakoolid	448	440 (98.2%)	275 (61.4%)
Õhtukoolid	46	45 (97.8%)	19 (41.3%)
Kokku	1210	1186 (98.0%)	687 (56.8%)

Valimi järgi on kõige edukamad teeninduspiirkonnata koolid, ka ületasid nad teisi kvaliteedi

näitaja poolest (74,1% eksaminandidest sooritas eksami hindele „4“ ja „5“).

Kokkuvõtteks võib öelda, et eksam oli jõukohane. Tõusnud on minimaalne punktide arv. Edukuse % on püsinud aastate jooksul stabiilsena. Eelmise aastaga võrreldes on langenud kvaliteet (68,1-lt – 56,8-le). Eksami keskmine hinne ja aastahinne on üsna sarnased.